

VERGİYİ ANLAMAK YA DA ANLAMAMAK

Şekspir'in o ünlü eserinde Hamlet'e söylediği gibi söylemek gerekirse; Devlet ya da ekonomi yönetiminde biz de bu olayı «Vergiyi anlamak ya da anlamamak, işte bütün mesele bu» diye özetleyebiliriz.

Elbette öyle.

Düşünsenize bir ekonomiyi yöneteceksiniz, «İcraat» için vergi gelirine ihtiyacınız var; nereden kaç kuruş alacağınıza, o aldığınız verginin ekonomide neleri tetikleyip neleri engelleyeceğine bakmadan, «Ne kadar çok vergi o kadar çok icraat imkânı» anlayışıyla «sallıyorsunuz» vergiyi gitsin. Ve tabii ki ne sonuç getireceğine bakmadan o salladıklarınız da artık -asla- vergi olmayıp sadece bir «salma» niteliğine bürünüyor.

Oysa ekonomiyi yönetirken, «salma» ile «vergi»nin farkını çok iyi ayırd etmek gerekiyor.

Hoş, özellikle kısa vadelerde her ikisinden de beklenen «para» geliyor ama, o gelen paranın kimden, nereden ve nasıl geldiği; aynen mekanik saatlerin her zaman birbiriyle uyumlu çalışmak zorunda olan çok sayıdaki dişli sisteminden daha da karmaşık bir işleyiş içerisinde ekonomide çok değişik sonuçlar üretiyor.

Yani salınan vergi, ekonomideki dişlilerden birini kasar ya da hızlandırırrsa bütün sistem etkileniyor.

Bu konuda üzerinde en çok durmak istediğimiz; daha çok «ücretillerin ödediği» varsayılan “ücret üzerinden yapılan gelir vergisi kesintisi” yani stopaj.

Adı ya da şekli ne olursa olsun, aslında «istihdam vergisi» etkisi diye nitelendirdiğimiz bu vergiyi anlamak, bizce vergiyi anlamak ya da anlamamak kadar önemli.

*

Bir ekonominin doğru yönetimi açısından bu kadar önemli ama

aynı ölçüde yanlış algılanan bu olayı en iyi anlatan da , şu bizim Nasrettin Hoca fıkrası.

Hoca eşeği ile gittiği pazardan dönerken ahali garip bir durumla karşılaşılıyor:

Hoca eşeğin sırtına binmiş gidiyor tamam da, pazarda doldurduğu heybe de hocanın elinde.

Görenler soruyor; yahu muhterem hocam, hem eşeğe binmiş hem heybeyi kendin taşıyorsun. Bağlasana şunu eşeğin semerine!

Hoca «Yooo» diyor, «beni zor taşıyan bu hayvana bir de elimdeki yükü taşıtmam!»

Ekonomide de durum bu: İşçinin gelirinden vergi kesiliyor ama o kesilen vergi dahil bordronun bütün yükü işverenin sırtında değil mi?

Ücretliye bir tertip daha vergi yükleseniz bunun ağırlığı kimin sırtına binecek?

İşte bu nedenle biz bordrodan kesilen bu vergiye «istihdam vergisi» diyoruz.

Haydi bir başka açıdan anlatalım: Diyelim ki “memleketin birinde” ekonomi zorda mı zorda... İşyerleri ha kapandı ha kapanacak. Ama örneğin 50 kişi çalıştıran bir işveren bir yandan işçisini kapının önüne koymamak diğer yandan işyerini ayakta tutabilmek için bıçak sırtında mücadele veriyor ve haliyle kazancı sıfır.

Kazancı olmayınca -olmayan- kazancın vergisi de sıfır.

Ama kapının önüne koymamak için direndiği işçilerinin ücretleri üzerinden de şu kadar stopaj ödüyor.

Karşıdan bakanlar adamı kendince suçluyorlar: «Yuh be, yanındaki işçileri kadar dahi vergi ödemiyor adam!»

Ne dersiniz bu durumda?

– «Yahu o işçi ücreti üzerinden kesilen vergi de bu adamdan çıkmıyor» mu?

Ya da:

– «At oradan işçinin yarısını, kalanını daha zor şartlarda çalışmaya zorla, kazancın artsın ve sen de biraz vergi ödemiş ol! Yoksa kapat gitsin!» mi?

Haydi Őimdi kendinizi bu duruma koyun ve kararınızı verin...

*

Bu günkü Türkiye ne yazık ki -diğer nedenleri konumuz dıŐı tutalım- bir yandan yatırım ve üretime açlık çekerken diğer taraftan da yatırım ve üretim en önemli bileŐeni ya da maliyet unsuru olan iŐçilik ödemeleri üzerinden vergi «salmakla» büyük yanlış yapmakta, olaya dıŐarıdan bakanlar da bu yanlış algılamayla işveren vergisini yine işverenin bordro üzerinden ve kendisinin ödediği vergi ile kıyaslayıp hüküm vermektedir.

Bütçe imkanları nasıl harekete geirilecekse geçirilsin ancak üretimden giderek düŐen, yatırımcısı kaçan yabancısı gelmeyen bir ekonomide ilk yapılacak olan, üretim üzerindeki «istihdam vergisi»ni en düŐükten en yüksek maaŐlılara kadar hepsinde olabildiğince düŐürmektir.

Bir ekonomide hem üretim artsın hem üretim üzerindeki maliyetler böyle kalsın demek aslında o yetersiz üretimi kasmaktır, baltalamaktır daha da özetle vergiciliği salmacılık ile karıŐtırmaktır.

Konuya samimiyetle eđilenlerin olaya bir de bu yönüyle bakmaları dileđiyle.